

tartozásaiért, amelyek még az ő gestiójának idejében keletkeztek. Ez a fontos közhiteli garancia menne veszendőbe, ha tagnak a kiválása után kért Ke.-eljárás során módjában állana a maga felelősségét a kvótára csökkenteni. A kezessel szemben kétségtelen a KeR. állásfoglalása abban a tekintetben, hogy a főadós kényszer-egyessége nem érinti a hitelező jogát a kezes irányában, hogy tehát a kezessel szemben ahhoz képest, vajjon a kezesség készfizető-e vagy közönséges kezesség, akár közvetlenül 100 százalék erejéig vagy a főadósan megkísérelt sikertelen behajtás után az „Ausfall“ erejéig fellépessen (KeR. 69. §. 3. bek., kommentárom IV. kiad. 269., 277., 281. 11.; dr. György Ernő, Kezesség, Bpest 19. 1.). Ugyanennek kell állania a K. T. 88. §-ában szabályozott törvényes kezesség esetében is, s jelesül akkor is, ha a volt tag Ke.-ajánlatát *per fas aut nefas* együtt tárgyalják a társasággal, mert az ő felelősségét ekkor is a reá vonatkozó külön anyagi jogszabályok szerint kell elbírálni. E külön szabályok lényege pedig az, hogy a társaság és a tag két különálló vagyoni jogi alany (ne vitasuk, vajjon az előbbi jogi személy-e), akiknek külön esődjük és külön kényszeregyességük van (v. ö. Kúria 91/1909., idézi dr. Szende Péter Pál, a keresk. törvény kézikönyve, Bpest 1927/195. 1. és Jogi Hírlap I. 1434. sz.).

Mindezzel szemben nincs súlya a megbeszélte döntés amaz érvének, hogy ha a tagnak kötelezettségei vannak, akkor jogai is kell hogy legyenek, mert a fentiekből ennek ellenkezője tűnik ki. Helyt nem álló az a következtetés is, hogy a volt tag külön fedezetet kimutatni és külön kvótát megajánlani nem volt köteles, mert látuk, hogy igenis külön és csak önmagára vonatkozó ajánlatot köteles előterjeszteni és azt az előírt adatokkal támogatni, s egyéb adat híján nem helytálló az 50 százalékon aluli kvótát elfogadó nyilatkozatnak a volt tagra vonatkoztatása sem, mert vele szemben külön elbírálásnak van helye. Végül az sem áll, hogy a volt tagnak e Ke.-eljárásban való részvétele a hitelezőkre előnyös, mert ő a fentiek szerint önállóan 100 százalékig felel, tehát egész vagyona amugyis a hitelezők kielégítésére szolgál, s így az eljárásba bevonása semmivel sem növelte a fedezetet.

dr. Mészleány Artur.

Sérült hibája tárgyi felelősségnél. A vaspályák felősségét szabályozó 1874. évi XVIII. t.-c. 1. §-a szerint a vaspálya, ha üzeménél valaki életét veszti vagy testi sértést szenved, az ezáltal okozott károkért felel, „kivé-

ve, ha a vállalat bebizonyítja, hogy a halált vagy testi sértést elháríthatatlan esemény (vis major) vagy egy harmadik személynek elháríthatatlan cselekménye, melyet a vaspályatársulat megakadályozni képes nem volt vagy a holtak, illetőleg sérültnek saját hibája okozta.“ Tudvalévő, hogy ez a szakasz azért bír fontossággal, mert a bírói gyakorlat ezt alkalmazza minden veszélyes üzem tárgyi felelősségére nézve.

A paragrafus szövegezése mutatja, hogy a vasutak felelőssége már azáltal áll elő, hogy a halál illetve a testi sértés az „üzemnél“ következett be. Ebben még több van, mint amit benne látni szoktak, mert a törvény még annak bizonyítását sem követeli, hogy sérülést illetve a halált, az üzem okozta, csak azt, hogy az üzemnél történjen. Vagyis ez a szakasz nemcsak vétkesség bizonyításától függetleníti a kártérítési felelősséget, hanem az üzemnél bekövetkezett balesetnél vélelmezi az okozati összefüggést. Ez a szövegezés elméletileg is helyesebb annál, mintha az „okozta“ szó fordulna benne elő, mert jogilag véletlen minden esemény, melyet nem valamely felelősségre vonható személy szándékos vagy gondatlan cselekménye okoz és ezért teljesen helytelenül nevezik a tárgyi felelősséget okozási elvnek. A tárgyi felelősség alapja nem az okozás, hanem bizonyos az egyes törvényhelyekben illetve szokásjogi jogszabályban körülírt tényállás, melyhez a kárért való felelősség kapcsolódik. A magánjogi törvénykönyv javaslatának 1737., 1738., 1740., 1741. §§-ai sem használják az okozta szót, így az üzemi felelősséget szabályozó 1741. §. az ipar üzésből, foglalkozásból vagy üzem módból másra háramló kárról beszél“. Nem az üzem az okozó, hanem különböző esetenként változó körülmény, mely az üzem folytatásával vele jár, illetve az üzem működése közben történik. Lehet az ok valamely alkalmazott gondatlansága, elemi erő, vagy idegen személy cselekménye, amely azonban elhárítható lett volna stb.

A tárgyi felelősség tehát a törvényes tényállás felforgása esetén kártérítésre kötelezi azt a személyt, kire a törvény, jogszabály a tárgyi kártérítés kötelezettségét rója — akár forog fenn gondatlanság az ő vagy más részéről, akár véletlen folytán állott elő a kár, tehát *vétkességre és okozásra* való tekintet nélkül. A három kivételnek közös ismertetőjele, hogy nem volt elhárítható. Azért mondja a fentidézett szakasz „*elháríthatatlan* esemény“ illetve „egy harmadik személynek *elháríthatatlan* cselekménye, melyet a vaspályá társaság megakadályozni képes nem volt“ Ez tautológia, mert az

elháríthatatlan cselekményt természetesen nem lehetett megakadályozni. Viszont a harmadik mentesítő körülménynél a törvény szűk szavú, csak annyit mond: „a holtak illetve sérültnek saját hibája“. Mintha ez említett tautológia úgy keletkezett volna, hogy egy mondat feljebb csúszott és így lett volna helyes: „egy harmadik személynek elháríthatatlan cselekménye, vagy a holtaknak illetőleg a sérültnek saját hibája, ha a vaspálya társaság a balesetet megakadályozni képes nem volt.“ A gyakorlat ilyen irányban fejlesztette is ki a veszélyes üzem felelősségét. Kimondja az 545. számú elvi határozat, hogy csak a sérült *kizárólagos* hibája mentesíti a tárgyi felelősség alól. Ehhez járul a bírói gyakorlatban az a további követelmény, hogy a tárgyi felelősség kötelezettje illetve annak alkalmazottja a sérült hibája ellenére kárelhárítási kötelességének elegett tett és a baleset ennek ellenére nem volt megakadályozható. Így újabban a Kúria P. II. 8455/1930. számú ítélete kimondja: „Kétségtelen, hogy felperes elhalt férje hibás volt, mert a pályatesten akkor akart átmenni, midőn ott gyorsvonatok közlekedtek. Ámde ezt nem lehetett az elhalt kizárólagos hibájának tekinteni. A vasút ugyanis, ha módjában állott megakadályozni és meg nem akadályozza, hogy az állomás területén való tartózkodásra egyébként jogosult harmadik személyek olyankor járjanak át a pályatesten, mikor azon vonatok közlekednek, az őt terhelő tárgyi felelősség elhárítása szempontjából nem hivatkozhatik sikerrel a balesetet szenvedőnek arra a gondatlanságára, hogy a sinek között járt.“

Nem hivatkozhatik a veszélyes üzem tulajdonosa a baleset elháríthatatlanságára, ha az előírt hatósági és rendőri szabályokat megszegte. Ez következik a Magánjogi Törvénykönyv Javaslatának 1719. §-ából: „Aki a törvénynek, vagy törvényes hatáskörben eljáró hatóságnak oly parancsa vagy tilalma ellen vét, amely kár megelőzését célozza, a kár bekövetkezése esetén nem hivatkozhatik arra, hogy azt nem láthatta előre.“

Tehát ha az autómobil szabálytalan oldalon hajt, szabálytalanul előz, meg nem engedett sebességgel hajt, úgy a baleset előidőzésben gondatlannak tekintendő, habár magában a baleset előidőzésben gondatlan nem is volt, tehát ily esetben már a sérült kizárólagos hibájára nem hivatkozhatik.

Ugyanez áll azonban a gyalogjáró terhére is.* A gyalogjárónak megzavarodása a nagy forgalom és zaj mellett a bírói gyakorlatban véletlen, mely így a tárgyi felelősség kötelezettjének terhére esik. Ha azonban ezt

a véletlent, mely a gyalogjáró megzavarodását előidézte, elkerülhette volna, ha előzőleg szabályszerűen viselkedik, a közlekedési szabályokat betartja, úgy már a gyalogjáró nem hivatkozhatik véletlenre. Így a Kúria P. II. 2677/1930. számú 1931. május 15-én hozott ítélete: „A baleset előidézésénél közreható véletlen csak akkor esik a sérültnek térhére, ha a sérült gondatlan magatartásával idézte elő a veszélyes helyzetet, amelyben — a véletlen esélyeként — a baleset érte, míg ha a sérültet ebben a vonatkozásban gondatlanság nem terheli, a véletlennek a közrehatása a veszélyes üzemet fentartónak terhe“. Ugyanígy a Kúria P. II. 7331/1929. számú 1931. március 23-án hozott ítélete: „Mert bár a sérült megzavarodása mint véletlen esély általában a veszélyes üzem terhére esik, azonban nem abban az esetben is, amikor a sérült saját hibájából került a megzavarodását okozott veszélyes helyzetbe“.

Ebben az utóbbi ítéletben, mely egy 73 éves, nagyott halló ember kizárólagos hibáját állapítja meg, nem látom azokat a körülményeket felsorolva, melyek igazolják, hogy a tárgyi felelősséggel terhelt kárelhárítási kötelezettségének eleget tett és hogy a balesetet sérült hibája ellenére nem lehetett volna megakadályozni, pedig ezek a körülmények a tárgyi felelősség alóli mentesítés tényállásának elemei.

ifj Dr. Szigeti László.

Hatóság eljárési szabálysértése nem válhatik a fél kárára. Ily című szemlém (megjelent e lap 1929. évi folyamának 215. oldalán) kiegészítéseképp egynéhány idevágó eset:

1) A Kir. Kúria az igazolási kérelmet, melyet a felülvizsgálati kérelem elkésztett benyújtása folytán adnak be, a benyújtástól számított több mint egy év múlva utasítja el és ugyanakkor utasítja vissza a felülvizsgálati kérelmet. A perújítás az igazolási kérelem elutasításától számított hat hónapon belül adatik be. A Kúria, szemben a fellebbezési bírósággal, a perújítást nem tartja elkésztettnek, mert „elfogadhatónak találta a felperesnek azt az álláspontját, hogy csak igazolási kérelmének elintézésével jutott abba a helyzetbe, hogy perújítási keresetét érvényesíthesse“ (Jogi Hirlap 1931. 447. szám P. IV. 8108/1929.).

2. „Ha a bíróság az ügyvédi ellenjegyzés köteles-

* V. ö. a sérült hibájára nézve Márton Géza (Polg. Jog idei évf. 253. old) szabatos és következetes fogalmazását.